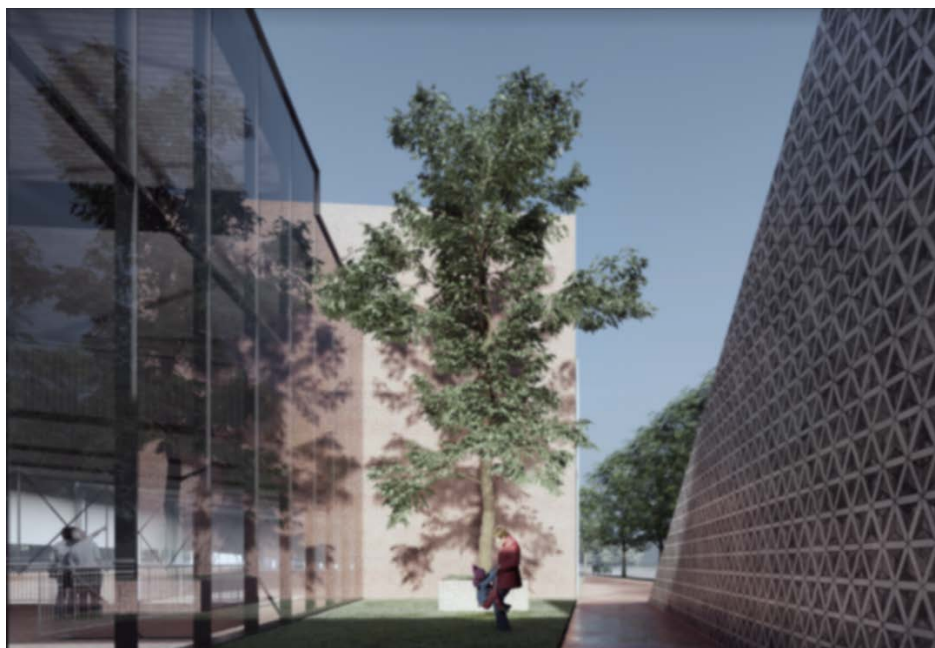

DEVIZAS

#TUSCANU

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

ĮVADAS

Projektuojamas lengvosios atletikos maniežas yra centrinėje miesto dalyje, numatomas kaip jaunimo sporto centras, sistemingai trauksiantis lankytojus iš aplinkinių miesto teritorijų ir atitinkamai įsiprasminantis pastarojo struktūroje kaip architektūrinis bei urbanistinis formantas tiek artimojoje, tiek tolimojoje distancijoje.

Objekto sklypas yra vos nutolęs nuo Vilniaus senamiesčio ir yra ribojamas įvairialypiu kontekstu: Žirmūnų gatvės trasa, saugomo Tuskulėnų dvaro bei rimties parko kompleksu, Neries upės krantinės su Dokumentų išrašymo centru ir gyvenamų namų užstatymu tiek šiaurinėje sklypo dalyje, tiek palei kelią priešingoje pastarojo pusėje.

Sprendžiamą problematiką pajvairina objekto tipologija, reikalaujanti stambaus tūrio jautriame, įnoringame kontekste bei tuo pačiu metu ryškiai išžėstame palei gatvę sklype.

Šio darbo raiškos, proporcijų, tūrinės kompozicijos bei prieigų formavimo priemonių paieškos orientuojamos į darną esamame bei būsimame teritorijos kontekste, nuo kurių sprendinių priklausys teritorijos darna bei efektyvumas esamame miesto audinį.

URBANISTIKA

Žvelgiant į urbanistinę teritorijos struktūrą iškyla aplinkos problematika. Tam, kad aplinka būtų tinkamai suvokta ir įsisavinta, pasitelkti istoriniai šaltiniai. Chaotiškoje aplinkoje siekiama identifikuoti vertingąsias savybes, išskirtinumą, pajauti objektų ryšį su aplinka ir atrasti tinkamiausią projektuojamo objekto masteliškumą.

Istoriniai sluoksniai

Žirmūnų rajonas - urbanistinės gyvenamųjų rajonų plėtros rezultatas. XX a. antroje pusėje, siekiant apgyvendinti kuo didesnę žmonių kiekį sukurti gyvenamieji rajonai pasižymėjo tuo metu pasireiškusiu kūrybiniu architektų proveržiu. Žirmūnų ir aplinkinius rajonus kūrė architektai ir urbanistai (B.Kasperavičienė, E.Tamoševičius, G.Valiuškis, B.Krūminis, A.Umbrasas, F.Vitas, A ir V. Nasvyčiai, V.Brėdikis, V.Čekanauskas, K.Balėnas ir kiti.

Aplinkos architektūros savitumas

Aplinkinių teritorijos gyvenamųjų namų užstatymo morfotipas – mišrus, laisvo planavimo, pailgų gyvenamųjų namų ir taškinių – devynaukščių. Pasatų išraiška išsiskiria tuo metu (1964m.) atrastu nauju konstrukciniu žingsniu, patobulintais planais ir pagerinta estetinė išraiška (serija I-464LI).

Nors architektūros estetiškumas masinėje statyboje buvo antraeilis, galima įžvelgti tuo metu pastatams pritaikytas moderniausias apdailos medžiagas. Naudotas stiklaplastis, armuotas stiklas, fasadai apdailinti granito trupiniais, spalvotu cementu. Aplinkoje vis dar įžvelgiamos balta, pilkšva ir juoda spalvos. Pastatų išorės formos lakoniškos, sienų pokštumos lygios, pabrėžiami konstrukcijų elementai, dominuoja natūralia pilkšva betono spalva. Privažiuojamieji keliai prie gyvenamųjų teritorijų suprojektuoti taikant akligatvių sistemą.

Gamtinė aplinka

Mikrorajono urbanistinio suplanavimo autorė B.Kasperavičienė tipinius penkių ir devynių aukštų gyvenamuosius namus grupavo aplink kiemus, įrengiant pėsčiųjų takus ir įgyvendinant iš skandinavų perimtus tuo metu moderniosios urbanistikos principus: laisvai išdėstyti stambiaplokščiai, išsaugotas ir išnaudotas Neries upės link žemėjantis reljefas. Siekiant užtikrinti Neries krantinių ir šlaitų rekreacinę funkciją, šioje dalyje numatytas tik pėsčiųjų priėjimas prie gamtinių teritorijų.

Dėl apriboto aukštingumo teritorijai formuoti buvo pasitelkti tipiniai penkių ir devynių aukštų gyvenamieji namai. Devynaukščiai pastatai pastatyti vietose, kuriose trūko reljefo paryškimo, o siekiant didesnio kontrasto, gretimybėse pasiūlyti mažaukščiai visuomeninės paskirties pastatai.

Urbanistinės aplinkos įsisavinimas

Dėl pasikeitusių žmonių įpročių, pagreitėjusio gyvenimo ritmo ir nuolat kintančių poreikių, suintensyvėjusios stichiškos miesto rajonų deformacijos paveikė ir urbanistinių struktūrų kitimą. Architektūrinė pastatų diferenciacija, skirtingi pastatų grupavimo metodai, gamtinio karkaso naudojimas, formuoti kiemų, pėsčiųjų takų, patrauklesnių viešų erdvių sprendimai. Vis dėlto, dėl nekontroliuojamų erdvių urbanistinės struktūros ir jos elementų pakitimų Žirmūnų rajonas buvo išbrauktas iš Istorijos ir kultūros paminklų, įrašytų iki 1990 gruodžio 28d.

Norint sukurti jaukų, kompaktišką ir gyvą miestą, reikalingas Vilniaus senamiesčiui ar naujamiesčiui būdingas tankus užstatymas, aiškiai formuojantis žmogiškojo mastelio gatvių ribas.

Miestovaizdis, aplinkos problematika

Maniežo komplekso ir jo aplinkos tvarkymo koncepcija remiasi esamos problematikos išryškinimu, sprendimu ir / arba minimizavimu. Tokiomis yra: a) Tuskulėnų dvaro vizualinė įtaka, mastelis, jausminis tonas, ryšys su parku ir balanso su pastaraisiais paieška; b) gyvenamų namų apsupties tonas; c) projektuojamu objektu valdomos erdvės formavimas bei jos integravimas į esamą erdvinę teritorijos struktūrą; d) pėsčiųjų bei motorizuotų priemonių susisiekimo organizavimas ir kompromiso paieška ryšyje su esama infrastruktūra, numatomais srautais, projektuojamo pastato funkcinė paskirtimi, masteliu bei kitais objektyviais komponavimą lemiančiais faktoriais.

Sprendimai

Identifikuotos problemos sprendžiamos per atitinkamą pastato tūrio formavimą, skaidymą, aukštingumą, orientavimąsi į gretimą aplinką bei būtinųjų priemonių numatymą.

Ryšyje su Tuskulėnų dvaru yra pasirenkamas neutralaus – foninio tūrio formavimo sprendimas maksimaliai atitolinant jį nuo dvaro komplekso ir suteikiant šiam daugiau įvaldomos teritorijos. Kartu leidžiama formuoti perėjimą nuo seno link naujo, nuo smulkesnio į stambesnį per galimus apželdinimo ir judėjimo tinklo pertvarkymo sprendinius;

Tolstant nuo dvaro link Šilo tilto vizualinę įtaką perima gyvenamų namų masyvai, nebeturintys atsvaros iš upės pusės. Projektuojamas pastatas komponuojamas taip, kad užpildytų šią ertmę, tęstų užstatymą palei gatvę bei jungtų aplinkinius ieškant bendrumų tarp jų per ritmiką bei mastelį.

Tuo pat metu, važiuojant tiek nuo miesto centro, tiek miesto kryptimi, objektas turi diktuoti pagrindinio jėgimo vietą, t.y. atitinkamai išsiskaidyti į neutralią dalį ir dominuojančią. Dominuojanti įgauti valdomą erdvę su aikšte priešais jėgimą, pereinančią į aiškiai identifikuojamą parkavimo aikštelę.

ARCHITEKTŪRA

Idėja, tikslai

Pastato architektūra kuriama derinant jo tipologiją, miestui ir gretimybėms būdingą mastelį bei medžiagiškumą. Ypatingas dėmesys skiriamas į objekto vaizdą judant gatve link centro ir atitinkamai atsižvelgiant į Tuskulėnų dvaro mastelį bei lokaciją, bei judant priešinga kryptimi – kai objektas turi vesti lankytoją link įėjimo.

Atitinkamai pastatas kuriamas: a) tipologijos diktuojamų proporcijų tūrį skaidant atitinkamo santykio detalėmis; b) integruojant, įkomponuojant ir formuojant tūrį ryšyje su vidaus programa, reljefu, pageidaujama aukštingumu; c) suteikiant pagrindą organizuoti aiškius ir motyvuotus judėjimo ryšius pastato išorėje ir susieti juos su vidaus struktūra.

Tūrinis sprendimas

Siekiant pastato racionalumo, vidaus ryšių harmonijos ir einant į kompromisą su užstatymo zonos proporcijomis, maniežo pastatas yra komponuojamas vieno kompaktiško tūrio. Vienintelis tvarus būdas pasiekti šiuos tikslus harmonijoje su aplinka bei nepažeidžiant gretimų sklypų interesų – maniežo pagrindinę salę įgilinti į reljefą apie 5 metrus, apšilimo erdvę numatyti balkone virš dalies bėgimo tako, o žiūrovų tribūnas požeminėje dalyje slinkti link išorinių ribų išlaikant minimalius leidžiamus atstumus iki sklypo ribos. Šis sprendimas leidžia pasiekti fasadų skaidymo lankstumą.

Atitinkamai pastato tūris formuojamas iš dviejų dalių. Artimesnė Tuskulėnų dvarui – skaidoma į atskirus, šonu į gatvę pasuktus tūrius, trumpesne plokštuma orientuojamus link dvaro, ilgesne – į kitoje gatvės pusėje esančius daugiabučius. Stogas skaidomas į šlaitus, kryptimi link pagrindinio įėjimo bei siekiant mažinti pastato aukštį.

Bendrų erdvių, administracijos bei vestibulio zonos formuojamos mažesniame, tačiau mažiau skaidomame atskirame, labiau pretenzingame dominuojančiame tūryje, tolimiausioje nuo dvaro dalyje.

Pastato medžiagiškumas

Medžiagos projektuojamam pastatui yra patenkamos atsižvelgiant į aplinkos kontekstą ir / arba į ryšį su juo. Didysis maniežo tūris iš išorės yra formuojamas pasitelkiant šviesaus faktūrinio betono apdailą – ieškant bendro su Tuskulėnų dvaro komplekso šviesiu tinku bei daugiabučių išorės betonu. Pagrindinio įėjimo tūris – pilkšvo, akcentinio metalo tinklo, išskiriančio tūrį iš aplinkos.

Interjere yra tęsiama išorinė grynų medžiagų kalba. Pagrindinė – natūralus betonas, atskiros zonos yra išskiriamos ryškiais detalėmis arba medžio apdailos intarpais.

Lokacija sklype ir judėjimo ryšiai

Pastatas yra maksimaliai atitraukiamas nuo Tuskulėnų dvaro, formuojant foną pastarajam. Atitinkamai vengiant šių šalia esančių objektų funkcinio nesuderinamumo, pagrindinis įėjimas bei įvažiavimas į Maniežą yra formuojamas priešingoje pusėje. Likusioje - šiaurinėje sklypo dalyje paliekama erdvė automobilių stovėjimo aikštei. Pastaroji yra pritaikoma prie sklypo ir Rytine dalimi nuleidžiama šlaitu žemyn, kuo dalis parkavimo vietų integruojama į reljefą bei kartu suteikiama proga aptarnauti pastatą apatiniame jo lygyje.

Sklypo sprendiniai numato maksimalią pėsčiųjų, dviračių, ŽN integravimą į esamą struktūrą, tuo pačiu vengiant šių grupių judėjimo ryšių susikirtimo. ŽN poreikiams tenkinti numatomas dangų žymėjimas tiek pastato išorėje, tiek viduje.

Vidaus išplanavimas, srautų valdymo sprendiniai

Projekte sprendžiami tokie vidaus išplanavimo klausimai: intuityvus srautų atvykimas ir paskirstymas, srautų (lankytojų, aptarnaujančio personalo, sportininkų, trenerių) susidūrimų vengimas, komplekso atskirų dalių funkcionalumas, nepriklausomos eksploatacijos galimybės atskiroms zonoms ir (aptarnavimo) procesams.

Visi pagrindiniai ryšiai projektuojamame pastate yra vystomi per pagrindinį vestibulį, iš kurio yra numatyti trumpiausi keliai pasiekti tikslo vietas visoms pastatą naudojančioms grupėms be jų tarpusavio susikirtimo. Žiūrovus, sportininkus maniežo erdvės pasitinka vizualiniu ryšiu nuo išorės (per tūrio formą) bei tiesiogiai iš centrinio vestibulio veda į salę - sportininkus per rūbinę, žiūrovus - tiesiogiai per salės kryptimi nukreiptą laiptinę. Sportininkai iš rūbinės patenka į apšilimo zoną, vėliau iš šios galima nusileisti į pagrindinę maniežo erdvę.

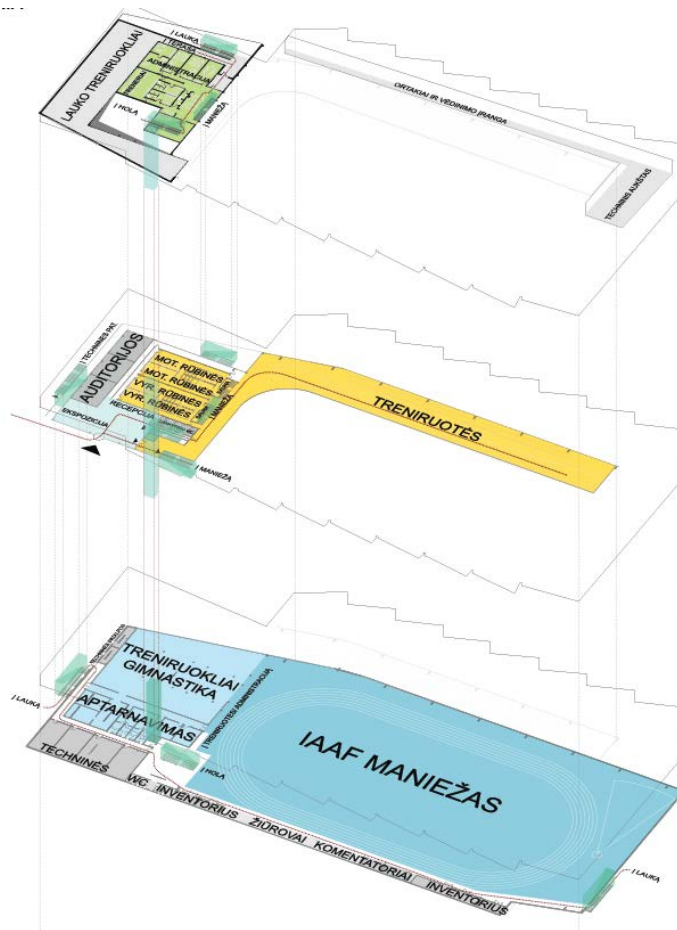
Personalas, treneriai savo kabinetus bei rūbines pasiekia per vestibulį pakilus laiptais aukštyn. Iš jų kabinetų į apšilimo zoną bei į pagrindinę salę veda atskira laiptinė.

Apatiniame lygmenyje pagrindinės patalpos suskirstytos į atskirus blokus, tikslinių grupių pasiekiamas be ryšių susikirtimo. Renginių metu žiūrovai trumpiausiu keliu pasiekia savo vietas bei fizinėmis priemonėmis yra atskiriami nuo kitų, jiems neskirtų zonų.

Komentatoriams, sekretoriatui skirtos patalpos kuo arčiau finišo linijos, šiek tiek paaukštintos nuo bendro salės lygio. Televizijos ir kitos ryšių patalpos planuojamos bloke su kitomis techninėmis patalpomis, turinčiomis atskiro patekimo iš išorės galimybę.

Komplekso auditorijos yra numatomos pirmame aukšte, šalia centrinio holo – išnaudojant pastarojo erdves. Pastarosiose, esant reikalui, gali vykti atskiri privatūs užsiėmimai nepriklausomai nuo maniežo veiklos.

Treneriams, aptarnaujančiam personalui yra galimybė pasiekti darbo erdves per atskirą išorinį įėjimą. Visos komplekso dalys yra pritaikytos žmonių su negalia judėjimui.

Energiją taupantys ir inžineriniai sprendimai

Pastato energiją taupantys sprendimai yra parenkami atsižvelgiant į objekto naudojimo pobūdį. Vertinama, kad maniežas labiausiai bus apkrautas žiemos, rudens, pavasario metu, apkrovimas bus tolygus dienos bėgyje, o jo erdvėse grindų plokštumos bus eksploatuojamos tolygiai.

Siekiant pastato A++ energinio naudingumo klasės, pastarojo atitvaros privalo pasižymėti aukštomis šiluminės varžos bei sandarumo charakteristikomis, tačiau pastarąsias pravartu derinti su kitomis aktyviosiomis energijos išsaugojimo ir/arba generavimo priemonėmis.

Atsižvelgiant į objekto labai atrimą atstumą iki Neries upės, galima tikėtis palankių sąlygų geoterminiai energijai įsisavinti – tiek šilumos gamybai, tiek vėsinimui esant perteklinei šilumai. Maniežo guminė danga yra geras šilumos laidininkas, atitinkamai grindinio šildymo / vėsinimo principas yra taikytinas šiame objekte.

Esant sandariam, šiltam pastatui, pastarojo šiluminiam balansui didelės įtakos turi saulės spinduliuotės įtaka, atitinkamai skaidrių paviršių plotai dirbtinai nemaksimizuojami, o parenkami vadovaujantis estetiniais bei apšvietimo kriterijais. Kaip bebūtų, staigiems temperatūriniais pokyčiams valdyti geotermikos principai yra derinami su VRV sistemų šildymo, vėsinimo principais, išorinę įrangą integruojant į šlaitą ties automobilių stovėjimo aikšte. Vėdinimo sistemos įrenginiai – recirkuliaciniai, su šilumogražos funkcija. Pastarieji numatomi slėpti kraštiniame pastato šlaite, ortakius numatant aukščiausios pastato dalies palubėje.

Tuo tarpu saulės kolektoriai dėl pikinio našumo nesutapimo su objekto sezoninio naudojimo piku, būtų mažiau efektyvūs. Atitinkamai šiame projekte stogo plokštumos parinktos orientuojantis labiau į architektūros poreikius, nei į stogo kampo pritaikymą idealiam saulės energijos įsisavinimui. Kaip bebūtų, esant poreikiui stogo vidurio plokštumos gali būti adaptuotos ir šiems poreikiams, tačiau išlaikant deramus atstumus iki kraštų ir vengiant vizualinės taršos švariai ir iš toli matomai stogo formai. Analogiškais principais yra įsisavintina ir saulės elementų energija, tačiau pastaroji prieinama ir iš nuotolinių saulės elektrinių.

Šilumograža iš ištekancio dušo vandens, pašildant įtekantį šaltą, gali būti taikoma šiame objekte dėl gana aktyvaus dušų panaudojimo.

Surenkamas lietaus vanduo yra taikytinas laistymui. Pastarasis tinkamas atvirai lauko gimnastikos terasai priešais trenerių patalpą 2 aukšte.

Pastato konstrukciniai ir gaisrosauginiai sprendiniai

Pagrindinės pastato konstrukcijos projektuojamos iš vertikalių karkasinio gelžbetonio elementų, pritaikant pastaruosius numatomam žingsniui ir tarpatramiui. Maniežo erdvės denginys yra laikomas metalo santvarų, horizontaliais ryšiais jungiamų į vieną struktūrą ir kurios pagal poreikį yra pritaikomos kintančiam maniežo aukščiui bei balkono pakabinimui ant tempių.

Sienų atitvarinės konstrukcijos yra formuojamos iš karkasinių elementų sistemų, iš išorės apdailinamų pritaikant numatytą apdailos medžiagą.

Visos maniežo apačioje esančios konstrukcijos, jų apdailos medžiagos yra nedegios, tuo tarpu laikantys metalo elementai yra apdorojami antipireniniais apsaugos sluoksniais.

Žmonių evakuacija gaisro atveju yra numatoma iš kiekvieno aukšto tiesiogiai į lauką, įskaitant ir žmones su judėjimo negalia.

PROJEKTUOJAMI BENDRIEJI STATINIO RODIKLIAI

Eil. Nr.	Pavadinimas	Mato vnt.	Kiekis	Pastabos
I. SKLYPAS				
1.	Sklypo plotas	m ²	13585	
2.	Užstatymo plotas	m ²	6326	
3.	Užstatymo tankis	%	46	
4.	Užstatymo intensyvumas	%	70	
II. PASTATAI				
Sporto paskirties pastatas (1)				
1.	Pastato bendrasis plotas	m ²	9480	
2.	Pastato tūris:	m ³	88564	
3.	Pastato aukštis	m	14.50	
4.	Aukštų skaičius	vnt.	2	